

Länsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

1 (10)

Datum

2017-03-20

Diarienummer

300-1132-17

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1)

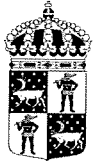
(Ert dnr N2017/00222/HL)

Länsstyrelsen i Norrbottens län lämnar följande yttrande över rubricerade slutbetänkande från den Parlamentariska landsbygdskommittén.

SAMMANFATTNING

Länsstyrelsen anser i sin samlade bedömning att Kommittén på ett förtjänstfullt sätt beskriver situationen över landsbygdsutvecklingen i Norrbotten, men ställer sig samtidigt frågande om de förslag på åtgärder som lämnas är kraftfulla nog givet rådande situation som betänkandet beskriver. Vi menar att de totalt 75 stycken förslag som Kommittén lämnar har, om de genomförs fullt ut, goda möjligheter att bromsa utvecklingen, medan det för att på sikt vända utvecklingstrenden behövs fler och omfattande åtgärds paket, givet situationens allvar hos flera av kommunerna i Norrbottens län. Det hade varit önskvärt om Kommittén valt ut några av förslagen och ägnat fördjupad analys med åtföljande förslagsställande. Detta i syfte att vinna tid inför fortsatt berednings- och beslutsprocess. I sammanhanget argumenterar vi också att det grundläggande samhällskontraktet mellan staten och dess medborgare för trygghet och närhet inte endast omfattar polisiär närvaro, utan även inkluderar likvärdig hälso- och sjukvård oavsett geografisk ort. Rimliga avstånd till sjukvård under kvällar och helger är, förutom en grundläggande del av den gemensamma välfärden, också starkt förknippad med utmaningarna till rekrytering av nyckelkompetens, företagsutveckling och attraktionskraft för ökad inflyttning. Vi är medvetna om att frågan inte ingått i Kommitténs uppdrag, men ser ändå ett påtagligt behov att frågan adresseras fortsättningsvis med kraft. Det är också vår förhoppning att Kommitténs förslag underkastas en miljökonsekvensbeskrivning vilket vi menar saknas idag. Det är viktigt att stöd ges till företag och innovationer som gynnar hållbar tillväxt enligt Agenda 2030.

Den bild av ökade insatser och därtill kopplade åtgärds paket som Länsstyrelsen menar är enda vägen att gå för att på sikt vända utvecklingstrenden för landsbygden, utgör den ena delen av den sammantagna förmågan till förändring. Den andra, grundläggande delen, ligger i det principiella beslutet att öka statens *aktiva* närvaro i landsbygderna och att säkra den långsiktiga styrningen och organiseringen av landsbygds politiken på regional och nationell nivå. Den sakområdesmässiga uppsplittringen mellan sektoriserade myndigheter på bekostnad av geografisk överblick och samordning, måste upphöra. Länsstyrelsen välkomnar därför Kommitténs förslag om inrättandet av en landsbygdsdelegation som leds av myndigheten med tillhörande mandat. Vi vill dock

Datum

2017-03-20

Diarienummer

300-1132-17

göra Kommittén uppmärksam på att inrättandet av ytterligare en delegation i sig själv innebär ökad uppdelning. Vi förordar en lösning som utgår ifrån befintlig organisationsstruktur och som innebär att Regeringen ger Länsstyrelserna ett motsvarande uppdrag i regleringsbrevet att samordna landsbygdsfrågorna i det aktuella länet. På motsvarande sätt avstyrker Länsstyrelsen Kommitténs förslag att Jordbruksverket får uppdraget att samordna landsbygdspolitiken nationellt. Vi menar att det är av största vikt att Regeringen säkerställer att landsbygdsutvecklingen går i den riktning som betänkandet föreslår, varför den nationella samordningen föreslås ansvaras av Näringsdepartementet.

YTTRANDE

Länsstyrelsens yttrande följer huvudsakligen slutbetänkandets disposition där vi särskilt kommenterar förslagsområdena som berör statlig närvaro i landsbygderna och styrning och organisering av landsbygdspolitiken, som vi menar är principiellt viktiga för utvecklingen av övriga samhällsområden. Områdena belyses med regionalt fokus på Norrbottens utmaningar.

Statens aktiva närvaro i landsbygderna

Länsstyrelsen konstaterar i likhet med Kommittén att staten under lång tid har dragit sig tillbaka från landsbygderna och att dess verksamhet och fysiska närvaro koncentrerats till landets tätorter och större städer. Vi delar uppfattningen att utvecklingen är ett resultat av beslut tagna av enskilda myndighetsledningar i syfte att effektivisera sin verksamhet. Samtidigt är det politiska ansvaret för utvecklingen också tydligt eftersom myndigheterna i sin tur lyder under Regering och Riksdag. Det är därför positivt att Kommittén föreslår konkreta åtgärder som går i den andra riktningen.

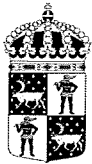
Vår uppfattning är i ett vidare perspektiv att statens närvaro också bör utvecklas i ett framtidsperspektiv. Vi menar att det finns flera roller för staten att anta än endast rollen som arbetsgivare på en ort. Vi tror att staten genom dess myndigheter behöver finnas med i ett större lokalt sammanhang för att tillsammans med aktörer och nätverk tillsammans arbeta för landsbygdsutvecklingen. I detta sammanhang inräknas Kommitténs förslag på hur civilsamhället ska kunna stärkas som Länsstyrelsen tillstyrker.¹

Trygghet och närhet – två förutsättningar till att vända landsbygdsutvecklingen

Länsstyrelsen instämmer i Kommitténs slutsats att den utarmning av den polisiära närvaron på landsbygden som har pågått under en längre tid måste brytas. Att känna trygghet där man bor och verkar är en väsentlig del av den lokala välfärden. Även invånare i landsbygderna måste kunna räkna med att i ett nödläge få hjälp av polisen inom rimlig tid. För Norrbottens län, vars geografiska yta utgör 25 % av Riket, är långa insatstider en realitet. Det handlar inte uteslutande om att minska restiden för Polisen att

---

¹ Se också avsnittet om Civilsamhället längre fram i detta yttrande.

Datum

2017-03-20

Diarienummer

300-1132-17

hinna fram till undsättning vid ett nödläge. Den lokala polisiära närvaron handlar i lika hög grad om lokalkännedom. Detta är viktigt, inte minst för att skapa den trygghet för landsbygdernas invånare som utgör en av förutsättningarna för att landsbygderna ska kunna leva och utvecklas. Länsstyrelsen tillstyrker därmed förslaget att Regeringen ställer konkreta tidsatta krav på insatstider för Polisen vilket säkerställer närvaron.

Hälso- och sjukvård på lika villkor oavsett geografi som en del av samhällskontraktet

I sammanhanget menar vi också att det grundläggande samhällskontraktet mellan staten och dess medborgare inte endast omfattar polisiär närvaro, utan också en hälso- och sjukvård på lika villkor oavsett geografisk ort. Tillgång till sjukvård inom rimliga avstånd under kvällar och helger är, förutom behovet av trygghet och närhet, starkt förknippad med utmaningarna till rekrytering av nyckelkompetens, företagsutveckling och attraktionskraft för ökad inflyttning. Vi är medvetna om att frågan inte har ingått i Kommitténs uppdrag, men att det är av stor vikt för landsbygden att frågan fortsätter med kraft adresseras i olika sammanhang.

Servicekontor i varje FA-region

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att varje FA-region ska ha tillgång till statlig lokal service. Den redan i dag fungerande samverkan i lokala servicekontor som finns mellan Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten bör kunna tjäna som utgångspunkt och kan med fördel utvecklas ytterligare, oberoende av om man avser att gå vidare med förslaget att samla den lokala serviceverksamheten i en ny myndighetsorganisation eller genom fortsatt samverkan mellan de olika myndigheterna enligt dagens modell.

Betänkandet lyfter fram nackdelarna med den frivilliga samverkan som sker idag, men att skapa en ny myndighetsorganisation, eller att utveckla och använda sig av Statens servicecenter behöver inte nödvändigtvis lösa utmaningen eftersom samverkan ändå måste fungera mellan sakmyndigheter och serviceorganisationen som möter kunden. Exempelvis måste den praktiska hanteringen och ansvarsfördelningen vid exempelvis vägledning, ansökningar och pågående ärenden fortfarande regleras beroende på den tilltänkta serviceorganisationens roll och vad den ska bidra med.

Länsstyrelsen ser en viss risk med att en lokal servicemyndighet snarare skapar oklara gränser och splittring vad gäller sakfrågorna och i kontakten med brukarna, samtidigt som sakmyndigheternas möjligheter och intresse att påverka servicen till medborgarna minskar. Exempelvis kommer skattefrågor ändå fortsatt att måsta hanteras av Skattemyndigheten, och övriga myndigheter bör fortfarande hantera sina sakfrågor.

Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

Länsstyrelsen delar kommitténs bedömning att staten på regional nivå är fragmenterad och sektoriserad sedan lång tillbaka. Detta är en olycklig utveckling då behovet av samverkan mellan olika statliga myndigheter för att göra helhetsanalyser och avvägningar mellan olika intressen blir allt större. En alltmer komplex och oberäknelig omvärld kan inte analyseras eller bemötas med myndigheter som är organiserade utifrån ett ”stuprörstänk”. Detta gäller på nationell som på regional nivå. Ett aktuellt exempel

på behovet av fördjupad samverkan är erfarenheterna för hur flyktingmottagandet organiserades och genomfördes under år 2015.²

I betänkandet framhålls Länsstyrelsens bredd på verksamheten och möjlighet att arbeta tvärssektoriellt. Länsstyrelsens erfarenhet av att hantera uppgifter inom många olika politikområden lyfts fram som en faktor att bygga vidare för att främja och samordna statens arbete gentemot landsbygderna i respektive län. I likhet med Kommitténs delbetänkande framhålls att Länsstyrelsens uppdrag att samordna staten regionalt behöver förtydligas och förstärkas, vilket är klart positivt. Som också framgår av betänkandet är Länsstyrelsernas splittrade finansiering via förvaltningsanslaget och sakanslag ett hinder för effektivt resursutnyttjande, samtidigt som det försvårar långsiktig planering och möjligheterna att bedriva ett tvärssektoriellt arbete. Det är därför särskilt glädjande att betänkandet föreslår en översyn av Länsstyrelsernas finansiering, i syfte att öka förvaltningsanslagets andel av den totala finansieringen.

Regional styrning genom Landsbygdsdelegation

Den sakområdesmässiga uppsplittringen mellan sektoriserade myndigheter på bekostnad av geografisk överblick och samordning måste upphöra. Länsstyrelsen välkomnar därför Kommitténs förslag om inrättandet av en landsbygdsdelegation som leds av myndigheten med tillhörande mandat. Det är också nödvändigt att Länsstyrelsernas roll i det regionala tillväxtarbetet förtydligas i sammanhanget. Landsbygdsdelegationernas uppgift blir här att på ett mer effektivt sätt än tidigare samordna staten i arbetet med regional utveckling.

Länsstyrelsen vill dock göra Kommittén uppmärksam på att inrättandet av ytterligare en delegation i sig innebär ökad uppdelning. Vi förordar en lösning som bygger på befintlig organisationsstruktur och som innebär att Regeringen ger Länsstyrelserna ett motsvarande uppdrag i regleringsbrevet att samordna landsbygdsfrågorna i det aktuella länet. På motsvarande sätt avstyrker Länsstyrelsen Kommitténs förslag att Jordbruksverket får uppdraget att samordna landsbygdspolitiken nationellt. Vi menar att det är av största vikt att Regering och Riksdag säkerställer att landsbygdsutvecklingen går i den riktning som betänkandet föreslår, varför den nationella samordningen föreslås ansvaras av Näringsdepartementet.

Näringsliv och företagande

Länsstyrelsen ansluter sig till de förslag på åtgärder för att stärka näringslivet på landsbygderna. En sammanhållen politik möjliggör en ökad genomslagskraft av de planerade åtgärder. Det finns samtidigt en risk med en central och gemensam utformning. Det regionala handlingsutrymmet i landsbygdsprogrammet 2014-2020 är begränsat på grund av central styrning och snäva stödregler. Samverkan mellan Länsstyrelserna och regionala aktörer måste därför ha ett avgörande inflytande på hur landsbygdspolitiken regionalt ska utformas och genomföras.

---

² Att ta emot människor på flykt. Betänkande av utredningen om migrationsmottagandet 2015 (SOU 2017:12).

Datum

2017-03-20

Diarienummer

300-1132-17

Länsstyrelsen instämmer även i Kommitténs slutsats om att kvinnors företagande är viktigt för landsbygdens utveckling och tillstyrker förslagen för att öka medvetenheten om skillnader i kvinnors och mäns villkor för att driva och utveckla företag. En viktig faktor att utjämna skillnader mellan män och kvinnor är exempelvis tillgången på offentligt finansiellt kapital.

Riktade åtgärds paket till kommuner med extra stora utmaningar

Kommittén föreslår att ett åtgärds paket riktas till 23 utpekade kommuner. Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslag med permanenta och hållbara insatser för kommuner med extra stora utmaningar.³ Kommitténs förslag att förstärka och förtydliga Almi Företagspartner AB:s och Saminvest AB:s uppdrag att verka för näringslivsutveckling och marknadskompletterande finansiering i landsbygdsområdena är någonting som Länsstyrelsen välkomnar. Som en del av Statens verktygslåda för att stärka landsbygdernas näringsliv är det viktigt att staten i sina ågardirektiv till bland annat Almi Företagspartner och Saminvest tydliggör vad man vill åstadkomma med sina verktyg. Detta inte minst utifrån att kommitténs betänkande pekar på det faktum att fördelningen mellan näringsgrenarna av krediter från Almi och Vinnova till de areella näringarna har varit betydligt lägre än dess andel av de sysselsatta.

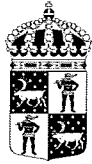
Platsbundna näringars betydelse

Länsstyrelsen saknar också ett tydliggörande av att utveckling, både i städer och på landsbygd måste ske inom ekosystemens gränser och Agenda 2030 med hänsyn till inte bara förnyelsebar och klimatneutral produktion utan även andra hållbarhetsindikatorer såsom biologisk mångfald. Länsstyrelsen efterlyser därför en i högre grad integrerad tankegång där hänsyn tas till samtliga sociala och miljömässiga värden. I detta utgör det nationella miljömålsarbetet en grund och kärnpunkten i detta handlar framförallt om att lösa de målkonflikter som finns mellan de olika miljömålen, liksom mellan miljömål och landsbygds politiska mål.

Platsbundna verksamheter så som nyttjandet av naturtillgångar ger inte per automatik platsbunden sysselsättningseffekt. Det vore önskvärt med en analys av hur olika näringar påverkar utvecklingen på lång sikt så att vi inte ogenomtänkt minskar Sveriges konkurrensfördelar när det gäller exempelvis naturturism, men också de för Norrbotten så viktiga basnäringarna skogsbruk, vattenkraft och gruvnäring.

Betänkandet lyfter fram vattenrelaterade verksamheter i form av vattenbruk och fiske men syftar då framförallt på varu- och livsmedelsproduktion från dessa näringsgrenar. Länsstyrelsen vill erinra om att vattenbruk och fiske inte bör likställas, liksom att fiske inte heller är en homogen verksamhet eller näringsgren. Det finns en stor potential för

³ Länsstyrelsen Norrbotten har i sitt yttrande över Entreprenörskapsutredningens betänkande "Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet" (SOU 2016:72) konstaterat att nuvarande system för främjande av innovation och entreprenörskap är både svåröverskådligt och präglas av ett urbant synsätt. Vi menar att vad Sverige och landsbygden (sic) behöver är ett robust företagsfrämjande system som möjliggör insatser under hela resan från innovation till entreprenörskap och som tar hänsyn till regionala skillnader.

Datum

2017-03-20

Diarienummer

300-1132-17

landsbygdsutveckling via sportfisket och fisketurism men Länsstyrelsen kan inte se att detta lyfts eller specificeras i tillräcklig utsträckning av utredningen.

På motsvarande sätt anser Länsstyrelsen att rennäringen, som är en mycket viktig näring både från en kulturell och ekonomiskt synpunkt, behöver lyftas fram i högre utsträckning. Rennäring bedrivs i 20 av de 23 kommuner som bedöms vara mycket glesa och har störst utmaningar. I till exempel Jokkmokks kommun är ca 190 av totalt 614 stycken registrerade företag av kategorin renskötsel-företag. I många av de kommuner där rennäring bedrivs finns även andra samiska näringar och företag i form av jakt och fiske, turism, mat, slöjd, konst, design och interiör. I arbetet med att utveckla och stärka de platsbundna näringarna är det viktigt att hänsyn tas till rennäringen samt att det även ges möjlighet till rennäringen att utvecklas och stärkas. Detta måste givetvis ske i dialog med samebyarna, då samebyarna har olika förutsättningar vad gäller behov, utmaningar och möjligheter.

Fler möjligheter till innovationsgrupper

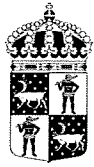
Länsstyrelsen ser positivt på kommitténs förslag att utöka möjligheterna till innovationsbidrag för andra näringar än jordbruk-, trädgård- och rennäring. Bland annat anser Länsstyrelsen att innovationer för alternativa skogsbruksmetoder bör främjas. Sverige är ett av få länder i Europa som systematiskt använder sig av trakthyggesbruk, som bland annat medför en likformighet i ålder och strukturer som motverkar biologisk mångfald. I exempelvis Tyskland har man helt och hållet gått ifrån denna typ av brukande. Vi behöver skapa långsiktigt hållbara skogslandskap med bibehållen biologisk mångfald i kombination med attraktiva miljöer för bofasta och besökande. För detta krävs ett fortsatt ekonomiskt stöd till formellt skydd av de värdefullaste miljöerna men även lagstöd för och uppmuntran till alternativa skogsbruksmetoder som bibehåller och utvecklar värden för natur- och friluftsliv i mellanliggande områden.

Ökat incitament till kompetensförsörjning och inflyttning genom avskrivning av studieskulder

Länsstyrelsen Norrbotten välkomnar kommitténs förslag att minska studieskulderna för de som bor och är yrkesaktiva i de 23 kommunerna med extra stora utmaningar. Det innebär att studiestödet till delar ska kunna skrivas av för personer som väljer att bo och arbeta i landsbygdskommuner med särskilda utmaningar vad gäller demografi och produktionsförutsättningar. Erfarenheterna från vårt grannland Norge, där modellen med avskrivning använts i Finnmarks och Troms fylke under flertalet år, pekar på mycket goda resultat att locka välutbildade medborgare till den offentliga sektorn.

Digitalisering och transportinfrastruktur

Kopplat till samhällsområdet digitalisering och transportinfrastruktur stödjer Länsstyrelsen samtliga förslag som Kommittén lämnar. Fungerande digital kommunikation och transportinfrastruktur är avgörande för att möjliggöra utveckling på landsbygden. En eventuell prioritering av tillskottet till bredbandsutbyggnad bör bygga på en utredning av nuvarande bredbandstäckning och riktas till kommuner eller områden som idag har lägre täckning.

Post- och Telestyrelsens medverkan i bredbandsutbyggnaden är viktig och angelägen. Det är däremot inte säkert att regionala och lokala behov tillgodoses genom nationellt utformade förfrågningsunderlag. Regionala aktörer bör vara delaktiga vid framtagande av upphandlingsunderlag för att säkerställa att regionala förutsättningar vägs in.

Avståndsbaserat reseavdrag

Det kan finnas fördelar med ett avståndsbaserat reseavdrag om det medför ett enklare administrativt förfarande och innebär rättssäkrare bedömningar av de som har möjlighet att nyttja det. Av kommitténs betänkande framgår dock också att man tänkt sig finansiera flera av förslagen i betänkandet genom att ändra möjligheterna till reseavdrag. Det är därför viktigt att påtala vikten av att ett införande av ett avståndsbaserat reseavdrag inte får innebära sådana försämringar av reseavdraget att det inverkar menligt på medborgarnas vilja och förmåga att bo, verka samt arbeta i de glesbefolkade delarna av landsbygden där det saknas utbyggd kollektivtrafik.

Samhällsplanering och bostadsbyggande

Länsstyrelsen stödjer en samhällsplanering som underlättar landsbygdernas utveckling. Den behöver ske på ett sätt som är bättre anpassat till den ökade konkurrensen om mark- och vattenområden och som fungerar i ett snabbare tempo och med mer komplexa sammanhang.

Länsstyrelsen stödjer Kommitténs förslag att uppdra åt Boverket att ta fram en vägledning för hur kommunerna kan lyfta fram landsbygdens värden och utvecklingsmöjligheter i översiktsplanen. Det innebär en mer strategisk diskussion om landsbygdens möjligheter och utmaningar som in sin tur kan ge mer konkreta handlingar för en mer levande landsbygd. Det är då väsentligt att översiktsplanen kan fungera som ett strategiskt verktyg tillsammans med andra åtgärder som behövs för landsbygdens utveckling.

Länsstyrelsen tycker sig se en föråldrad inställning komma till uttryck i utredningen i sättet att se på samhällsplanering och Länsstyrelsens roll. Det inte är den formella planprocessen som idag är hindret för att det ska byggas bostäder vare sig det är på landsbygd eller i tätort. Byggtakten 2016 pekar på ett väldigt högt tempo och det visar att nuvarande system fungerar. Det är de ekonomiska faktorerna som är det största hindret för landsbygdens utveckling och kan man inte hitta incitament för att minska dessa hinder kommer inte några planer eller ändrad markanvändning göra någon skillnad. Samverkan, samordning och tidig dialog i en process behöver föregå de formella processerna för att dessa skall löpa effektivt och smidigt. Denna modell jobbar Länsstyrelserna och SKL gemensamt med att beskriva i en skrift som presenteras i vår.⁴

Det är samtidigt viktigt att komma ihåg i sammanhanget att i varje regel och lag finns en inbyggd kunskap som bygger på erfarenheter som byggts upp under lång tid och som skapar kvalitet i det vi bygger. Rycker man bort dessa regler och lagar är det lätt att det

---

⁴ Rapporten med arbetsnamnet "Samarbete för ökat bostadsbyggande" tas fram av Sveriges kommuner och Landsting och Länsstyrelserna gemensamt.

slår negativt på resultatet och på vår långsiktiga förmåga att bygga hållbara miljöer för kommande generationer.

Förbättrade kreditmöjligheter för byggande av bostäder i landsbygderna

Länsstyrelsen ser positivt på att staten lägger fram förslag som underlättar att bygga på landsbygden. I Norrbottens län är det största hindret, enligt den regionala bostadsmarknadsanalys⁵ som Länsstyrelsen genomför årligen, ekonomiska faktorer. Stora svårigheter att räkna hem ett lägenhetsprojekt som svarar mot kommuninvånarens betalningsvilja, mindre möjligheten att få lån både som privat och företag och modet att ta risken att bygga dyrt med lågt andrahandsvärde är främsta skälen till minskat bostadsbyggande.

LIS-områden

Kommittén föreslår att regeringen ska säkerställa att befintliga strandskyddsbestämmelser får avsedd effekt i landsbygden och menar då kommunernas möjligheter att i sina översiktsplaner peka ut LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen). Den avsedda effekten som kommittén syftar på måste förstås vara att verksamheter och åtgärder som bedöms kunna bidra till utvecklingen av landsbygden ska kunna tillåtas inom strandskyddat område.

För att sådana etableringar ska kunna äga rum krävs för det första att kommunerna bedömer och motiverar den tänkta etableringens bidrag till landsbygdsutveckling. Det är ofrånkomligt att sådana bedömningar skiljer sig åt mellan kommuner, Länsstyrelser och även uppvisar regionala avvikelser. Kommittén pekar också på att tillämpningen av LIS skiljer sig avsevärt mellan olika län vilket tyder på att både kommuner och Länsstyrelser kan behöva mer stöd i sina bedömningar. Det kan givetvis uppfattas som omotiverat höga krav av vissa kommuner men bristande resurser/kompetens kan givetvis inte få vara avgörande för vilka underlag som krävs för att uppfylla intentionerna i miljöbalken.

Tydliga motiveringar till varför en strandnära etablering bedöms som utvecklande tillsammans med en genomtänkt lokalisering av LIS, t ex i strandsavsnitt där syftena med strandskyddet av någon anledning redan är utsläckt, är ett sätt för kommunerna att själva väsentligt öka möjligheterna till nya etableringar i strandskyddade områden. Alternativt vore det lämpligt med en nationell insats, av regeringen via en sektorsmyndighet, för att ta fram sådant stöd.

---

⁵ Länsstyrelsen Norrbotten (2016) Bostadsmarknadsanalys

Datum

2017-03-20

Diarienummer

300-1132-17

Översyn VA-lagstiftning

Idag regleras vattentjänster och avlopp av tre olika lagstiftningar: miljöbalken, anläggningslagen och vattentjänstlagen. Länsstyrelsen välkomnar en översyn av lagstiftningen då det sannolikt kan underlätta och påskynda åtgärdstakten för att nå miljökvalitetsnormer, men vill poängtera att denna översyn inte får leda till en försvagad lagstiftning som äventyrar Sveriges nationella och internationella åtaganden, exempelvis EU:s ramdirektiv för vatten. Detta åtagande regleras i form av vattenförvaltningsförordningen, och dess genomförande uttrycks som miljökvalitetsnormer, vilka finns inskrivna i miljöbalken. Miljökvalitetsnormerna syftar till att möjliggöra ett långsiktigt hållbart nyttjande av vattenresurserna, och är därför av avgörande betydelse för att nyttjandet av vatten inte ska gå utanför de gränser som sätts av ekologi och fysiska förutsättningar.

Riksintressen påverkar landsbygdsutveckling

Kommittén föreslår att riksintressenas areal ska begränsas och preciseras i syfte att underlätta landsbygdernas utveckling. Länsstyrelsen ställer sig frågande till kommitténs negativa inställning till Riksintresseutredningens förslag att komplettera utpekandet av riksintressen med områden av ”väsentligt allmänt intresse”. Bland de nya intressen som utredningen föreslår finns t ex bostadsförsörjning, näringslivsutveckling och regional tillväxt – områden som mycket väl kan sammanfalla med utveckling av landsbygden.

Riksintresseområdena behöver ses över, liksom deras kriterier vilket också föreslås i Riksintresseutredningens betänkande⁶. Det vore mycket olyckligt om områden av nationellt intresse för t ex naturvård och/eller friluftsliv valdes bort i syfte att underlätta exploatering. I de fall det uppstår anspråk på ny mark för boende, företagande eller annat på landsbygden är det rimligt att, precis som vid andra former av ändrad markanvändning, förhålla sig till den planeringsförutsättning som ett riksintresse innebär. All användning av mark- och vattenområden måste vara långsiktigt hållbar.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

Länsstyrelsen är positiv till de förslag som föreligger för tillgång till service, välfärd och kultur. Länsstyrelsen vill uppmärksamma vikten av likvärdig tillgång till vård, skola och omsorg oberoende av bostadsort. Exempelvis skulle en digitalisering av olika metoder inom föräldrastödsområdet öka möjligheten till en goda uppväxtvillkor och därigenom öka mindre kommuners attraktionskraft för småbarnsfamiljer.

Länsstyrelsen anser att det i kommitténs betänkande genomgående läggs för liten vikt vid landsbygdens gröna infrastruktur och hur den skulle kunna bidra till landsbygdens attraktionskraft. Förslaget bör även belysa tillgången till *naturområden*, och borde kompletteras med en beskrivning av hur man ska arbeta för att säkerställa tillgången till lättillgänglig natur även på mindre orter. Närhet till naturområden har en stark attraktionskraft när man väljer boende och det finns kopplingar till folkhälsan.

---

⁶ Planering och beslut för hållbar utveckling. Slutbetänkande av Riksintresseutredningen (SOU 2015:99).

Civilsamhället

Länsstyrelsen stödjer de förslag som avser civilsamhället: Länsstyrelsen har, vid sina kommunbesök, uppmärksammat vilken betydelse det civila samhällets aktörer har i mindre kommuner med få resurser inom fritidsområdet. Det finns många goda exempel på hur det civila samhället, via sina nätverk, kunde bidra till ett gott mottagande av flyktingar och i viss mån till en god nyetablering av de nyanlända. Det civila samhällets betydelse är i många kommuner grundläggande för byautveckling och även del av näringslivsutvecklingen. Exempelvis bedriver Länsstyrelsen ett projekt tillsammans med bl a Civilsamhället som syftar till att kompetensinventera asylsökande för att därmed korta vägen till arbetsliv och på sikt matcha mot lokala och regionala bristyrken.

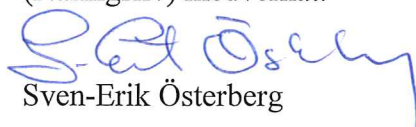
Övriga synpunkter

Avsaknad av miljökonsekvensbeskrivningar

Någon direkt miljökonsekvensbeskrivning av alla förslag görs inte i slutbetänkandet Förhoppningen verkar vara att investeringar i ekosystemtjänstproducerande företag och stöd till innovationer som utvecklar nya lösningar och produkter ska leda till en snabbare omställning till en fossilfri och biobaserad samhällsekonomi. Det är viktigt att stöd ges till företag och innovationer som gynnar hållbar tillväxt och samtidigt minskar miljöpåverkan. Förslaget om att offentlig upphandling ska innehålla krav som uppfyller våra miljökrav och regler för djurskydd tillstyrks. Länsstyrelsen ser även positivt på att kommande landsbygdsprogram ska bidra till en biobaserad samhällsekonomi i linje med målen i Agenda 2030 samt målen om ett fossilfritt samhälle.

BESLUT

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg med strateg Mats Lindell vid avdelning Näringsliv som föredragande. Vid beredning har en tvärsektorieell arbetsgrupp vid myndigheten bestående av följande sakkunniga medverkat: tf enhetschef Jonas Larsson (Landsbygdsenheten); handläggare Camilla Carlsson (Naturskydds-enheten); handläggare Björn Adolfson (Samhällsplanering och Kulturmiljö-enheten) handläggare Jonas Wasserman (Internationella enheten); handläggare Karin Spansk (Naturmiljö-enheten); handläggare Mats Burman (Social hållbarhet och samhällsskydds-enheten); handläggare Jörgen Fyhr (Social hållbarhet och Samhällsskydds-enheten); handläggare Bengt Landström (Miljöanalys-enheten); handläggare Brita Thomasson (Naturresurs- och rennäring-senheten); handläggare Pontus Grahn (Vatten- och fisk-enheten); handläggare Nicklas Tuorda (Naturresurs- och rennäring-senheten). I slutet av beredningen har också avdelningschef Andreas Lind (Näringsliv) medverkat.

Sven-Erik Österberg

Mats Lindell